

EEN TROPISCH VOORBEELD

Seychellen, midden vorige eeuw. Door de mens veroorzaakte veranderingen in het landschap op deze zeer geïsoleerd liggende eilandengroep in de Indische Oceaan bedreigen vele diersoorten met uitsterven. Eén daarvan is de Seychellen zanger, een vogel die lijkt op onze Kleine karekiet. Enkele tientallen vogels houden stand op één eilandje van 27 ha, in fragmenten inheems bos tussen de kokospalmlantages. Actie is geboden om deze soort voor de wereld te behouden. De eerste stap is het realiseren van een strikt reservaat, waar radicaal nagenoeg alle kokospalmen worden gekapt ten gunste van terugkerende inheemse bomen en struiken. De populatie groeit snel tot er niet meer Seychellen zangers op het eiland passen, overal zitten territoria. Wat nu te doen? Een populatie op zo'n miniem eiland blijft immers gevoelig voor "rampen". Zou de soort zich op natuurlijke wijze kunnen verspreiden naar andere eilanden? Die kans is erg klein, het zijn echte fladderaars die juist zijn aangepast om niet van het eiland te worden afgeblazen. De oceaan is immers een absoluut dodelijke vijand; alleen via een toevalstreffer kan een zwak vogeltje door een zware storm naar een ander eilandje worden geblazen. Zelfs een twee kilometer verderop gelegen groot eiland kent geen enkele waarneming van de soort. Natuurlijke verbindingen waarlangs de soort zich kan verbreiden ontbreken geheel. Na uitvoerig onderzoek, dat enkele jaren duurt en de kansen voor introductie van de soort positief inschat, wordt een introductie van de soort op een tweede eiland uitgevoerd. De conclusies van het onderzoek worden door de soort onderschreven. Uit een populatie van minder dan 20 door de mens per boot aangevoerde vogeltjes is inmiddels een groep van meer dan 1000 exemplaren ontstaan, en een tweede introductieproject in een derde reservaat is eveneens geslaagd. De Seychellen zanger is gered.

Limburg, begin 21^e eeuw. Door de mens veroorzaakte veranderingen in het landschap leveren vele geïsoleerde natuurreserveaten en lange Rode Lijsten met minder en meer bedreigde soorten op. Soorten als Hamster en Geelbuikvuurpad staan volop in de aandacht. Begin maart werd in een

gezelschap van vele beleidsmakers een rapport over kansen voor introductie van Edelhert en Wild zwijn in een aantal nieuwe leefgebieden gepresenteerd. Een rapport met mogelijke uitzetlocaties voor de in Nederland uitgestorven Bever is eind 2000 opgesteld. Buiten Limburg zijn al plaatselijk minder of meer succesvolle (her)introducties uitgevoerd van onder meer Bevers, twee soorten pimpernelblauwtjes, Ooievaars, en is de nu afgeblazen introductie van de Zeearend uitgebreid bediscussieerd. In de media krijgen deze aansprekende projecten, zeker als het gaat over aaibare en spectaculaire soorten, regelmatig aandacht.

Even terug naar het tropische zuiden. Daar was reservaatvorming en het daarin creëren van de juiste levensomstandigheden voor de bedreigde soort de eerste stap naar een deugdelijke bescherming. Is dat scheppen van zulke levensomstandigheden voor alle in Limburg bedreigde soorten (of in elk geval voor de soorten die we wensen te beschermen) al afdoende uitgevoerd? Een tweede stap is het creëren van verbindingen zodat groeiende populaties zich naar nieuwe leefgebieden kunnen verspreiden, waardoor de kans op toevallig uitsterven afneemt. In Limburg kan dat veelal over land; daar moet toch ruimte te creëren zijn voor robuuste maar ook eenvoudige verbindingen toegespitst op enkele goed gekozen doelsoorten? Ten derde is onderzoek noodzakelijk aan zowel populatiegroottes, -trends als aan de ecologie van de soort. Het is verbazingwekkend hoe weinig we eigenlijk weten van essentiële zaken van bijvoorbeeld Hamster of Geelbuikvuurpad. Genootschapsleden kunnen een aanzienlijk rol spelen bij het opvullen van zulke leemtes. Tenslotte kan dan eventueel de weloverwogen keuze worden gemaakt om een hier uitgestorven of vrijwel uitgestorven soort via (her)introductie een handje te helpen. Wanneer dat gebeurt zou al duidelijk moeten zijn dat deze genoeg ruimte heeft om na terugkeer duurzaam in Nederland te kunnen voortleven. Of dat nu al zo is, is de vraag.

Arjan Ovaa